

SPRÁVA

z inventarizačného výskumu mäkkýšov (Mollusca) v ÚEV Biely Váh, Švihrová, Blatá a Pod Suchým hrádkom

Výskum bol realizovaný v rámci projektu „*Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené územia zahrnuté v sústave NATURA 2000*“

Miesto realizácie výskumu: ÚEV Biely Váh, Švihrová, Blatá, Pod Suchým hrádkom, územná pôsobnosť Správy TANAP – terénny výskum a odber vzoriek; Žilina - laboratórne spracovanie odobratých vzoriek

Dátum realizácie terénneho výskumu (odberu vzoriek): 23.-24.9.2013

Stručná charakteristika skúmaných lokalít a miesta odberu vzoriek

SKUEV0143 Biely Váh

Nachádza sa v Žilinskom kraji (k.ú. Hybe, Važec a Východná) a má rozlohu 73,76 ha. Predmetom ochrany v území sú okrem biotopov vodných tokov a spoločenstiev na nivách aj nížinné a podhorské kosné lúky a slatiny s vysokým obsahom báz. Práve tieto slatiny sú významné aj z hľadiska malakofauny, nakoľko sú na ne viazané európsky významné druhy rodu *Vertigo* sp. ako aj ďalšie druhy národného významu.

Analyzovaná vzorka bola odobratá na slatine s vysokým obsahom báz v blízkosti cesty pred obcou Važec v smere od Štrby (vzorkované 24.9.2013).

Súradnice: 49°04'04.20''/19°59'53.10''

SKUEV0228 Švihrová

Územie má rozlohu 5,65 ha a nachádza sa v k.ú. Jamník. Výskum bol realizovaný na území PR Švihrová, ktorá bola vyhlásená za účelom ochrany významných rašelinných spoločenstiev s výskytom chránených druhov rastlín. Ide o kyslé rašelinisko s prevládajúcim rašeliníkom, ktoré vzhľadom na svoj charakter neposkytuje vhodné podmienky na rozvoj malakofauny.

Analyzovaná vzorka bola odobratá z rašeliniska v PR (vzorkované 23.9.2013)

Súradnice: 49°06'37.50''/19°46'29.40''

SKUEV0146 Blatá

Územie má rozlohu 356,19 ha a nachádza sa v k.ú. Štrba. Prekrýva sa s PR Blatá, ktorá bola vyhlásená za účelom ochrany ojedinelého náleziska vzácného a kriticky ohrozeného druhu všivec žezlovitý (*Pedicularis szept-rum-carolinum*) v prirodzených fytocenózach na okrajoch lesa a v lesných rašeliniskách. Okrem iného sú predmetom ochrany aj slatiny s vysokým obsahom báz, ktoré boli skúmané z hľadiska druhového zloženia malakofauny.

Na analýzu boli odobraté dve vzorky z menších slatín na okrajoch lesa v hornej a dolnej časti územia (vzorkované 24.9.2013).

PLOCHA A: Blatá–hore – slatina na okraji lesa; súradnice: 49°05'36.60''/20°02'38.80''

PLOCHA B: Blatá–dole – slatina na okraji lesa pri pasienku; súradnice: 49°05'17.60''/20°02'40.70''

SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom

Územie má rozlohu 744,61 ha a nachádza sa v k.ú. Pribylina. Predmetom ochrany sú tu okrem iného aj prechodné rašeliniská a trasoviská a slatiny s vysokým obsahom báz, na ktoré bol zameraný aj inventarizačný výskum malakofauny.

Analyzované vzorky boli odobrané na dvoch miestach v okolí chát v spodnej časti územia a na tzv. „hojdavej slatine“ v SV časti územia. Vzorkované miesta sú označené nasledovne:

Plocha A – slatina s *Pedicularis* sp. v lese (vzorkované 23.9.2013)

Plocha B – slatina v lese nad chatami (vzorkované 23.9.2013)

Plocha C – „hojdavá slatina“ (vzorkované 23.9.2013)

V čase odberu vzoriek bolo chladné vlhké počasie s dažďom (hustý dážď 23.9.2013, polooblačno a miestami prehánky 24.9.2013).

VÝSLEDKY VÝSKUMU

V nasledujúcich tabuľkách je spracovaný zoznam zistených druhov pre jednotlivé lokality a vzorkované plochy ako aj súhrnný zoznam druhov pre všetky skúmané lokality. U všetkých druhov bol vo vzorke sledovaný počet prázdnych schránok s rozlíšením na recentné a subrecentné. U významnejších druhov bol sledovaný aj počet živých jedincov v odobratej vzorke.

SKUEV0143 BIELY VÁH

SKUEV0143 Biely Váh, 24.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)	-	10	0	10
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	-	80	5	85
<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	-	112	0	112
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	-	1	0	1
<i>Galba truncatula</i> (O. F. Müller, 1774)	-	4	0	4
<i>Monachoides incarnatus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	2	0	2
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1756)	-	2	0	2
<i>Perpolita petronella</i> (L. Pfeiffer, 1853)	-	25	0	25
<i>Platyla polita</i> (Hartmann, 1840)	-	6	0	6
<i>Pseudotrichia rubiginosa</i> (Rossmässler, 1838)	-	1	0	1
<i>Pupilla alpicola</i> (Charpentier, 1837)	-	20	0	20
<i>Succinea putris</i> (Linné, 1758)	-	32	8	40
<i>Vallonia pulchella</i> (O. F. Müller, 1774)	-	6	1	7
<i>Vertigo angustior</i> Jeffreys, 1830	25	6	2	33
<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)	-	1	0	1
<i>Vertigo geyeri</i> Lindholm, 1925	12	12	2	26
<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)	-	2	0	2
<i>Vertigo</i> sp.	-	3 (juv.)	0	3
<i>Zonitoides nitidus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	84	0	84
SPOLU				464 ex.

SKUEV0228 ŠVIHROVÁ

Ako už bolo spomenuté vyššie, ide o rašelinisko s dominantným zastúpením spoločenstiev s rašelinníkom *Sphagnum* sp. Tento druh indikuje kyslé podmienky, s nedostatkom vápnika potrebného na tvorbu schránok mäkkýšov.

SKUEV0228 Švihrová, 23.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Helix pomatia</i> (Linné, 1758)	1 (juv.)	0	0	1
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1756)	-	2	0	2
SPOLU				3 ex.

SKUEV0146 BLATÁ

SKUEV0146 Blatá: PLOCHA A – Blatá - hore– slatina na okraji lesa, 24.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1765)	-	2	0	2
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	1	0	1
<i>Vertigo alpestris</i> Alder, 1838	-	1	0	1
SPOLU				4 ex.

SKUEV0146 Blatá: PLOCHA B – Blatá – dole – slatina na okraji lesa (pri pasienku), 24.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)	-	1	0	1
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	-	1	0	1
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	-	3	0	3
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1765)	-	15	0	15
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	6	0	6
<i>Pisidium</i> cf. <i>personatum</i> Malm, 1855	-	6	0	6
<i>Radix peregra</i> (O. F. Müller, 1774)	-	6	0	6
<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)	-	5	0	5
<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)	-	10	0	10
<i>Zonitoides nitidus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	6	0	6
SPOLU				59 ex.

SKUEV0306 POD SUCHÝM HRÁDKOM

SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom: PLOCHA A – slatina s <i>Pedicularis</i> sp. v lese, 23.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	-	6	12	18
<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	0	1
<i>Euconulus fulvus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	1	2
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	-	10	0	10
<i>Galba truncatula</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	0	1
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1765)	-	56	0	56
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	16	0	16
<i>Vertigo</i> sp.	-	0	1	1
SPOLU				105 ex.

SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom: PLOCHA B – slatina v lese nad chatami, 23.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	-	25	0	25
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	-	9	0	9
<i>Monachoides incarnatus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	0	1
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1765)	-	26	0	26
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	2	0	2
<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)	-	9	0	9
SPOLU				72 ex.

SKUEV0306 Pod Suchým hrádkom: PLOCHA C – „hojdavá slatina“, 23.9.2013				
DRUH	ŽIVÉ	RECENTNÉ	SUBRECENTNÉ	SPOLU
<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)	-	4	0	4
<i>Bythinella austriaca</i> (von Frauenfeld, 1857)	-	28	0	28
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	-	83	13	96
<i>Carychium tridentatum</i> (Risso, 1826)	-	25	5	30
<i>Clausilia dubia</i> Draparnaud, 1805	-	1	0	1
<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	-	46	0	46
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	-	19	0	19
<i>Oxyloma elegans</i> (Risso, 1826)	-	1	0	1
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1756)	-	27	0	27
<i>Platyla polita</i> (Hartmann, 1840)	-	2	0	2
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	34	0	34
<i>Pupilla alpicola</i> (Charpentier, 1837)	-	1	0	1
Vertigo angustior Jeffreys, 1830	28	2	2	32
<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)	-	3	0	3
Vertigo geyeri Lindholm, 1925	10	0	0	10
<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)	-	43	0	43
<i>Vitrea crystallina</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	0	1
<i>Vitrina pellucida</i> (O. F. Müller, 1774)	-	1	0	1
SPOLU				379 ex.

Prehľad zistených druhov na všetkých skúmaných lokalitách:

DRUH	LOKALITA				SPOLU
	Biely Váh	Švihrová	Blatá	Pod Suchým hrádkom	
<i>Aegopinella pura</i> (Alder, 1830)	10	-	1	4	15
<i>Bythinella austriaca</i> (von Frauenfeld, 1857)	-	-	-	28	28
<i>Carychium minimum</i> O. F. Müller, 1774	85	-	1	139	225
<i>Carychium tridentatum</i> (Risso, 1826)	-	-	-	30	30
<i>Clausilia dubia</i> Draparnaud, 1805	-	-	-	1	1
<i>Cochlicopa lubrica</i> (O. F. Müller, 1774)	112	-	-	47	159
<i>Euconulus fulvus</i> (O. F. Müller, 1774)	-	-	-	2	2
<i>Euconulus praticola</i> (Reinhardt, 1883)	1	-	3	38	42
<i>Galba truncatula</i> (O. F. Müller, 1774)	4	-	-	1	5
<i>Helix pomatia</i> Linné, 1758	-	1	-	-	1
<i>Monachoides incarnatus</i> (O. F. Müller, 1774)	2	-	-	1	3
<i>Oxyloma elegans</i> (Risso, 1826)	-	-	-	1	1
<i>Perpolita hammonis</i> (Ström, 1765)	2	2	17	109	130
<i>Perpolita petronella</i> (L. Pfeiffer, 1853)	25	-	-	-	25
<i>Pisidium</i> cf. <i>personatum</i> Malm, 1855	-	-	6	-	6
<i>Platyla polita</i> (Hartmann, 1840)	6	-	-	2	8
<i>Pseudotrichia rubiginosa</i> (Rossmässler, 1838)	1	-	-	-	1
<i>Pupilla alpicola</i> (Charpentier, 1837)	20	-	-	1	21
<i>Punctum pygmaeum</i> (Draparnaud, 1801)	-	-	7	52	59
<i>Radix peregra</i> (O. F. Müller, 1774)	-	-	6	-	6
<i>Succinea putris</i> (Linné, 1758)	40	-	-	-	40
<i>Vallonia pulchella</i> (O. F. Müller, 1774)	7	-	-	-	7
<i>Vertigo alpestris</i> Alder, 1838	-	-	-	-	1
<i>Vertigo angustior</i> Jeffreys, 1830	33	-	-	32	65
<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)	1	-	5	3	9
<i>Vertigo geyeri</i> Lindholm, 1925	26	-	-	10	36
<i>Vertigo substriata</i> (Jeffreys, 1833)	2	-	10	52	64
<i>Vertigo</i> sp.	3	-	-	1	4
<i>Vitrea crystallina</i> (O. F. Müller, 1774)	-	-	-	1	1
<i>Vitrina pellucida</i> (O. F. Müller, 1774)	-	-	-	1	1
<i>Zonitoides nitidus</i> (O. F. Müller, 1774)	84	-	6	-	90
SPOLU ex.	464	3	62	556	1 086
SPOLU taxónov	19	2	9	22	31

ZÁVER

Počas inventarizačného výskumu ÚEV Biely Váh, Blatá, Švihrová a Pod Suchým hrádkom bolo odobratých spolu 7 vzoriek na rozbor malakofauny. Ručným zberom a vo vzorkách bolo zistených celkovo 1 086 exemplárov mäkkýšov patriacich 31 taxónom.

Z hľadiska malakofauny najbohatšou lokalitou je ÚEV Pod Suchým hrádkom s celkovým počtom 22 taxónov. Významná je tu predovšetkým „hojdavá slatina“ v SV časti územia, kde boli okrem iných zistené bohaté populácie európsky významných druhov *Vertigo angustior* (celkovo 32 ex.) a *Vertigo geyeri* (10 ex.). Pre obidva druhy je to nová lokalita v rámci Slovenska. Medzi početné patrili aj bežné euryvalentné druhy *Carychium minimum* a *Perpolita hammonis*.

Veľmi významnou lokalitou v rámci ÚEV Biely Váh je vzorkovaná slatina s vysokým obsahom báz ležiaca pri obci Važec. Tu bolo zistených celkovo 19 taxónov. Najpočetnejšie populácie tvoria euryvalentné druhy *Cochlicopa lubrica* a *Carychium minimum*, ku ktorým sa pridáva aj vlhkomilný druh *Zonitoides nitidus*. Z ekosoziologického hľadiska je významná

prítomnosť početnej populácie európsky významných druhov *V. angustior* (33 ex.) a *V. geyeri* (26 ex.). Pre obidva druhy je to nová lokalita na území Slovenska.

Z hľadiska malakofauny najchudobnejšou lokalitou je ÚEV Švihrová. Ide o kyslé rašelinisko so spoločenstvami s rašelinníkom a takéto typy biotopov neposkytujú vhodné podmienky na rozvoj malakofauny (nedostatok vápnika na tvorbu schránok). Tomu zodpovedá aj nález len dvoch druhov, pričom tak *Helix pomatia* ako aj *P. hammonis* patria medzi bežné druhy u nás.

Návrh menežmentových opatrení z hľadiska dosiahnutia priaznivého stavu európsky významných druhov mäkkýšov a ich biotopov

V súvislosti s európsky významnými druhmi *V. angustior* a *V. geyeri*, ktoré boli počas výskumu zistené na v ÚEV Pod Suchým hrádkom a na slatine v ÚEV Biely Váh je potrebné menežmentové opatrenia smerovať k zachovaniu otvorených stanovišť s optimálnym vodným režimom a podmienkami na tvorbu machovej vrstvy. Tzv. „hojdavá slatina“ v ÚEV Pod Suchým hrádkom je zaujímavá práve prítomnosťou veľkých „vankúšov“, ktoré sú nasiaknuté vodou a na ktorých sa udržuje hustá machová vrstva. Práve tá je vhodným prostredím pre rozvoj populácií druhov *V. angustior* a *V. geyeri*. V prípade tejto lokality je kľúčové zachovať existujúci vodný režim a zabrániť zarastaniu lokality náletovými drevinami bez použitia ťažkej mechanizácie, ktorá by mohla narušiť „vankúšový“ charakter lokality a machovú vrstvu.

V prípade slatiny v ÚEV Biely Váh je možné ručné odstraňovanie náletových drevín kombinovať s neintenzívnou pastvou, pričom je potrebné zabezpečiť, aby nedochádzalo k narúšaniu machovej vrstvy. Uvedené menežmentové opatrenia sú vhodnými prostriedkami na zabezpečenie optimálneho menežmentu nie len pre európsky významné druhy ale aj pre ďalšie vzácnejšie druhy, ako je napr. glaciálny relikv *Pupilla alpicola*.

Vypracovala: Mgr. Ľubomíra Vavrová, PhD.

V Žiline, 25.11.2013